

ARKIPELAGIA-SEURA / ARKIPELAGIASÄLLSKAPET TOIMINTAKERTOMUS 2025

Yhdistyksen 33. toimintavuosi

ORGANISAATIO

Yhdistyksen sääntöjen mukaan seuran hallitukseen kuuluu puheenjohtajan lisäksi 6, 8 tai 10 henkilöä. Vuosikokous (21.5.2025) päätti valita hallitukseen 10 jäsentä. Hallituksen kokoonpano vuonna 2025 oli seuraava:

Hallitus 2025

Päivi Kuntze, puheenjohtaja (1.) 8/8
Mikko Jokinen, varapuheenjohtaja (1.) 7/8
Riitta-Liisa Pettersson, sihteeri (2.) 8/8
Jouko Lehtonen, taloudenhoitaja (1.) 8/8
Pekka Aava (kotisivut, kirjastonäyttely) (2.) 8/8
Jouko Högmänder (talkoot, hankkeet) (1.) 7/8
Mia Hytti (retket) (2.) 5/8
Olli Pyysalo (seljakämmekät) (2.) 7/8
Veli-Pekka Rautiainen (kasviansiantuntija) (2.) 5/8
Minna Tiitinen (tiedotus) (2.) 6/8
Risto Timonen (saariston vanhat metsät) (2.) 5/8

Esim. (2.) 7/8. Tarkoittaa 2.vuosi hallituskaudesta. Osallistumiskertoja / kokoustapaamisia

Hallitusta avustava toiminta:

Uuttuvastaavat kevästä 2025: Reima Orvasto ja Ursula Hyrkkänen
Jäsenrekisterin hoito: Sinikka Leino
Venevastaava: Raine Kulmala
Kirjanpito: TK-Tilit, Tarja Koskinen

JÄSENKUNTA

Yhdistys on käyttäytynyt aktiivisesti FloMembers-rekisteriä vuodesta 2024. Jäsenten kokonaismäärä päivitetystä rekisterissämme oli toimintavuoden lopussa 168, joista 31 seuraan toimintavuonna liittyneitä uusia jäseniä.

JÄSENMAKSU

Varsinainen jäsen 30,00 €
Perhejäsen (= kannatusjäsen) 10,00 €
Alle 25-vuotias jäsen 15,00 €
Yritysjäsen 100 €

KOKOUKSET

Hallitus

Vuonna 2025 hallitus piti seitsemän (7) kokousta. Kokoukset olivat hybridejä Zoom-kokouksia, joissa osa jäsenistä oli fyysisesti paikalla ja osa etänä. Tämän lisäksi toteutettiin perinteinen suunnittelu- ja strategiaseminaari miniristeilyinä Viking Linella 21.1.2025. (Ts. kokoustapaamisia 7 +1 = 8 kpl)

Vuosikokous 2025

Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 21.5.2025 Forum Marinumin Messi-kabinetissa. Kokoukseen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä Zoomin kautta. Kokoukseen osallistui yhdeksän (9) seuran jäsentä.

TOIMINTA

Yhteenveto toiminnasta:

- **Luonnon monimuotoisuutta koskevat selvitykset ja tutkimukset**, mm. seljakämmekän ja kirkiruohon inventoinnit, valkohäntäkauriin kasvillisuusvaikutukset /Riistakamerahanke), kirjokerttu-, huuhkaja- ja pilkkasiipiselvitykset sekä vanhojen metsien inventoinnit Saaristomeren alueella.
- **Luonnonhoito- ja ennallistamistoimet**, erityisesti Trunsön perinneympäristöjen hoitotalkoot ja apollokallioiden ennallistamiset Kirjalan ja Lemlahden saarilla (2024–2025), joihin osallistui noin 40 henkilöä ja joissa hoidettiin lähes 13 hehtaaria saaristoluontoa.
- **Yhteistyö Metsähallituksen, ELY-keskusten ja rahoittajien kanssa**, mikä tukee toimia tutkimuksen, suojelun ja käytännön toimien yhdistäjänä. Yhteistyö Metsähallituksen kanssa laajeni erityisesti linnustoselvitysten osalta.
- **Yleisö- ja tiedotustoiminta**, Arkipelagia-seuran näyttely: ”*Toimintaa Saaristomeren luonnon ja kulttuurin puolesta – Arbete för Skärgårdshavets natur och kultur*”, Turun pääkirjastossa (2.–29.10.2025), jossa esiteltiin saaristoluontoa, sen monimuotoisuutta ja seuran toimintaa. Näyttely oli esillä myös Houtskarissa 1.12.2025- jatkuen tammikuulle 15.1.2026. Muita saariston luontoon ja kulttuuriin liittyviä yleisöluentoja järjestettiin Turussa pääkirjaston Studiossa (2) ja Forum Marinumissa (3). Luontoretki (1) kesäkuussa saaristoon: Berghamnin kyläsaari ja Boskärin lehdesniittysaari. Lisäksi seuran toimintaa esiteltiin Kaarinan veneseuran kokouksessa.

Edellä mainituista laajemmin seuraavilla sivuilla.

HANKKEET

Saaristossa toteutettiin noin kahdeksan (8) erilaista kartoitus- ja selvityshanketta (joissa toteutuspäiviä erinäinen määrä), sekä kolme (3) kertaa 3–5 päivien talkoita. Alla listaus vuonna 2025 toteutettuja ja tavoitteitamme tukevista hankkeista ja selvityksistä:

- **Trunsön luonnonhoitohanke** (2023–2025) ja Paraisten apollokallioiden ennallistaminen
  - o Rahoitus: SaariAari, Uudenmaan ELY / Järjestö-Helmi
  - o omarahoitusosuus Metsä Groupin luonto-ohjelmasta
  - o Sisältö: perinneympäristöjen ja paahdekallioiden hoito, talkoot, luontoselvitys ja hoitosuunnitelma
- **Seljakämmekän inventoinnit ja suojelutoimet** (jatkuva, vuosittain, vuodesta 1994)
  - o Sisältö: esiintymien seuranta, kukinnan muutokset, hoitotarpeet
  - o niittotalkoot
- **Saariston kauriit -hanke** (2024–2025)
  - o Rahoitus: Suomen Riistanhoitosäätiö

- o Sisältö: riistakameraseurannat, joissa selvitettiin valkohäntä- ja metsäkauriiden vaikutusta keväällä kukkiviin arvokkaisiin kasveihin.
- **Kirjokerttuseelvitys** (2024–2026)
  - o Tilaaja: Metsähallitus, ja Varsinais-Suomen ELYkeskus
- **Huuhkajakartoitus** (2024–2026, väliraportti 2025)
  - o Tilaaja: Metsähallitus
- **Piikkasiipien poikelaskenta** (2025–2026)
  - o Tilaaja: Metsähallitus
- **Vanhat metsät -inventointi** Saaristomeren alueella (2025–2026)
  - o Rahoitus: Saaristomeren suojelurahasto
- **Kirjastonäyttely** Turun pääkirjastossa
  - o Rahoitus: Turun kestävän kehityksen säätiö

Vuoden loppuun mennessä yhdistyksen luonnonhoitotalkoisiin on käytetty vuodesta 2013 alkaen 14461 rekisteröityä talkootyöntuntia ja hoidettu 2979 SaariAaria erilaisia luontokohteita.

Edellä mainituista kerrotaan laajemmin seuraavilla sivuilla.

UHANALAISTEN LAJIEN SUOJELU

Kirjokertun lisäksi seuran luonnonhoitotöiden pääasialliset kohdelajit olivat perinnemaisemien hoidon ohella edelleen seljakämmekä ja apolloperhonen. Niitä koskevista havainnoista ja hoitotoimista pidetään systemaattista vuositilastoa.

Seljakämmekä (Adam och Eva)

Inventointeja on tehty Houtskarın/Korppoon/Iniön alueilla vuodesta 1995 alkaen sekä satunnaisilla että jatkuvan seurannan paikoilla. Arkipelagia-seuran säännölliset seurannat sijoittuvat yksityisten maanomistajien tiloille ja yleisten teiden reunoille, mutta ei niinkään Saaristomeren kansallispuiston alueille, jossa Metsähallitus hoitaa seurannan ja tarvittavat inventoinnit. Tiedot seljakämmekän esiintymisestä (yli 800 havaintoa vuosikymmenien ajalta) on koottu yhdistyksen ylläpitämään tietokantaan ja siirretty osin myös laji.fi- tietokantaan.

Seljakämmekän inventoinnit 2025

Perusinventointi tehtiin yhtenä pitkänä työpäivänä 19.5.2025. Päivi Kuntze täydensi inventointeja myöhemmin Idskäriltä ja Topi Ruotsalainen Ävensårista.

Kulunut talvi 2024-25 oli poikkeuksellisen leuto ja maa oli roudassa vain vähän aikaa. Kevätaspekti alkoi noin kolme viikkoa etuajassa ja varsinkin huhtikuun alkupuoli oli 5-10 astetta keskilämpötiloja korkeampi. Toukokuun alussa sää kylmeni, lumi- ja räntäsateita saatiin. Sää oli hyvin vaihteleva, lämpötila yleisesti 10 asteen tuntumassa ja tavanomaista sateisempi. Seljakämmekät aloittivat kukinnan tavanomaista aikaisemmin ja laskentapäivänä osa oli jo kuihtumassa. Nuppuasteella olevia ei nähty lainkaan. Toisin kuin parina edellisenä, kuivuuden haittaamana keväänä, maapohja oli nyt tavanomaista kosteampi. Kukinta oli hieman edellisvuotista runsaampaa joillakin hoidetuilla (Ljungheda) paikoilla. Kasviyksilöt näyttivät hieman edellisvuotisia vahvemmilta, joskin melko matalilta. Tutkimusten mukaan edellisen kevään ja alkukesän kuivuudella on vaikutusta seuraavan vuoden kukintaan. Jonkinlaista yhteyttä näyttäisi ehkä olevan vuoden 2024 ennätysellisen kuivaan alkukesään etenkin kaikkein kuivimmilla laskentapaikoilla.

Tuloksia käsitellään erillisessä raportissa.

Hoidetuilla paikoilla kukinta onnistuu edelleen hyvin (Ljungheda, Björkö) Taantuvilla paikoilla (Byholm) kukkivien määrä oli vähentynyt selvästi edelleen. Kukinta vähentyy eniten heinittymisen takia umpeutuvilla paikoilla. Ruusukkeita laskettiin kuitenkin useilla paikoilla selvästi edellisvuotisia enemmän.

Vuoden 2025 seurantaluvuissa on huomioitava, että joillakin alueilla oli käytetty hirvieläinkarkoitetta vahinkojen torjumiseksi. Kauriiden syömiä kasveja oli selvästi vähemmän paikoilla joille oli levitetty karkotetta. Syötyjen osuus kaikista kukkivista oli 16%.

Vuonna 2024 aloitettu eläinvahinkojen seurantaprojekti jatkui 2025. Parhaille esiintymispaikoille asennettiin yhteensä 17 maastokameraa etenkin kauriseläinten ruokailun tarkkailemiseen. Kameroiden lisäksi kokeiltiin v. 2025 ensimmäistä kertaa hirvieläinkarkoitteen vaikutusta kameroiden näköetäisyydellä.

Liite: Yhteenvetotilasto vuodet 2017-2025

Seurannan menetelmät ja raportointitapa on jatkossa syytä tarkistaa. Laskennan yhteydessä valokuvattiin nykyiset havaintopaikat ja arvioitiin niiden tulevaa seurantatarvetta. Seurantapaikkojen tarkoituksenmukaisuus ja tavoitteiden analysointi tehdään ennen seuraavaa laskentakierrosta v. 2026.

Alueiden rajauksissa on myös epätarkkuutta, jonka takia vuosittaiset luvut eivät välttämättä ole vertailukelpoisia. Jatkossa näistä olisi tehtävä tarkennuksia seurantaohjelmaan.

Ahokirkiruoho

Arkipelagiaseura on viimeisten kolmen vuoden aikana tehnyt uhanalaisen ahokirkiruohon vuosilaskentoja Jungfruskärillä. Kasvin paras kukinta-aika osuu yleensä juhannuksen tienoille tai sen jälkeiselle viikolle. Metsähallitus seuraa kasvin menestymistä vakituisin vuosilaskennoin ja on toivonut, että Arkipelagia-seuran vapaaehtoisia laskijoita olisi tarvittaessa saatavana tuloksen varmistamiseksi. Laskenta-alue kattaa koko saaren avoimen keskiosan (n. 7 ha) ja on jaettu maaston mukaisesti eri lohkoihin. Kasvia on vaikea havaita muuten kuin kukkivana. Kevään edistymisen tai kuivuuden mukaan vuosittainen vaihtelu voi olla hyvinkin suurta.

Vuonna 2025 alkukesän kosteusolot olivat muutamasta aiemmasta keväästä poiketen hyvät, ja myös muu kasvillisuus oli jo huomattavan rehevää ja korkeaa, mikä osaltaan hankaloitti työtä. Laskentapäivinä sää oli huomattavan tuulinen ja lievästi tiikusateinen. Laskenta tapahtui myös ehkä hieman liian aikaisin, koska moni yksilö oli vielä nappuvaiheessa. Havaintoja oli yhteensä 629, mikä oli keskimääräistä parempi tulos. Esimerkiksi vuonna 2024 löydettiin vain 72 kukkivaa yksilöä.

Laskennan suorittivat Oili Pyysalo ja Riitta-Liisa Pettersson 23.-25.6.2025.

Tähkämaitikka

Nauvon Berghamnin jo useita vuosia jatkuneita tähkämaitikkalaskentoja ei vuonna 2025 seuran toimesta tehty.

Apolloperhonen

Seuran uhanalaisen nimikkoperhosen seurantainventointeja ja hoitotoimia jatkettiin aikaisempien vuosien tapaan.

Seuran jäsenet ja metsurit raivasivat perhosen elinympäristöihin laajempia lentoreittejä lajin perinteisillä esiintymisalueilla Paraisilla. Jonna Lankinen väitteli

Turun Yliopistossa apollon suojelubiologiasta. Metsähallitus jatkoi lajin kartoituksia hallitsemillaan valtion mailla osana Rannikko-Life-projektia.

Haahka

Merikotkakannan kasvu on taittunut, mutta sen tärkeän saalislinnun, haahkan, pesinnän alamäki jatkuu. Pesiviä haahkoja löytyi ulkosaarista vain muutamia kymmeniä aiempien vuosien satojen parien sijasta.

Lajin pesintäturvallisuuden parantamiseksi vuodesta 2017 alkaen sijoitettujen runsaan sadan pesimälaatikon maastotarkastuksia tehtiin sisä- ja välisaariston kohteissa, joihin seura osallistui muiden yhteistyökumppanien kanssa.

Tarkistuksissa niissä on todettu edelleen vain muutamia pesintöjä ja seuranta osoittaa, että haahkat eivät ole oppineet hyödyntämään niitä pesimäpaikkoinaan eikä niistä ole merkittävää suojaa merikotkan saalistukselle. Parhaiten haahkat näyttävät edelleen selviytyvän kyläsaarissa ihmisten läheisyydessä, jossa poikastuotto on säilynyt hyvänä.

Kyläsaarten uutut – telkkä ja isokoskelo hyötyjinä

Vuodesta 2018 alkaen koverretusta puusta tehtyjä perinteisiä pesäuuttuja myytiin yhteistyössä Turun Pursiseuran ja meripartiolaisten kanssa. Motivan Kokeilun paikka-rahoituksen myötä voitiin jakaa saariston kyliin Vänöstä Houtskäriin ilmaiseksi 100 uuttua vuosina 2022–2023 telkän ja isokoskelon pesintäpaikoiksi yhteistyössä paikallisten asukkaiden kanssa. Useimmat pöntöistä ovat asutettuna ja on odotettavissa, että ne asutetaan jatkossakin.

Seuran uudet uuttuvastaavat ovat Reima Orvasto ja Ursula Hyrkkänen. Vuonna 2025 uuttuprojektille määriteltiin tavoitteiksi edistää Saaristomeren telkkä-, isokoskelo- ja haahkakannan elinoloja

- parantamalla lintujen pesintämahdollisuuksia
- lisäämällä yleistä tietoisuutta lintujen elintavoista ja olosuhteista
- tukemalla alan tutkimusta
- kehittämällä ja vahvistamalla tavoitteiden kannalta tärkeitä verkostoja.

Tavoitteiden toteuttamiseksi

- hankitaan rahoitusta ensisijaisesti ammattimaisesti valmistettujen uuttujen ja toissijaisesti haahkojen pesintäsuojien hankkimiseksi ja niiden levittämiseksi Saaristomeren alueelle
- hyödynnetään sekä sosiaalisen että perinteisen median (lehdistö, radio ja TV) kanavia ja printtimediaa sekä pyritään kehittämään näiden välistä yhteistyötä
- solmitaan yhteistyösuhteita alan tutkijoihin ja kerätään seurantatietoa pesinnän onnistumisesta
- etsitään yhteistyökumppaneita ympäristönsuojelun parissa toimivista tahoista, kylä- ja kotiseutujärjestöistä ja -yhteisöistä sekä kouluista.

Vuonna 2025 hankittiin Kari Hiivolalta Metsä Groupin luonto-ohjelman rahoituksella 50 kpl puuhun koverrettuja uuttuja. Seuran kirjastonäyttelyyn pystytettiin uutuista pyramidirakennelma, joissa hauskana lisänä oli pari pesästä hyppäävää virkattua pehmolelupoikasta. Kiinnostusta saariston lintujen auttamiseen pyritään edistämään myös sosiaalisen median keinoin. Sitä varten perustettiin Autetaan saariston lintuja -Facebook-ryhmä. Koulu yhteistyöstä on sovittu Velkuan koulun kanssa. Pesinnän seuraamista varten on perustettu tietokanta, johon pyritään keräämään uuttujen sijainnit ja niiden haltijoiden yhteystiedot.

Linnustoseurannat

Seurantoja jatkettiin yhteistyössä Metsähallituksen kanssa kolmella alueella: Utön, Jurmon, Österskärin alueella. Samalla avustettiin dokumentaristi Kimmo Ohtosta haahka-aiheisen luontodokumentin kuvauksissa Utön ja Jurmon seudulla.

Kevään laskenta ei tuottanut yllätyksiä eikä poikkeuksellisia muutoksia edellisvuoriin verrattuna ollut havaittavissa. Haahkan alamäki jatkuu edelleen.

Saariston kauriit

2024 aloitettu kaurishanke valmistui. Raportti ”Kauriiden vaikutus saariston kevätkasveihin sekä laidunnuksen haittojen torjunta” luovutettiin vuoden 2025 lopulla Suomen Riistakeskukselle.

Selvityksessä havainnoitiin vuonna 2024 kauriiden ruokailua riistakameroiden avulla 38 hyväksi tunnetulla seljakämmekän, kiurunkannuksen ja kevätetikon kasvupaikalla ja seuraavana vuonna 44 koealalla. Ensimmäisenä vuonna kerättiin tietoa kauriiden esiintymisestä ja kehitettiin kuvausjärjestelyjä. Toisena vuonna käsiteltiin lisäksi 19 koealaa Trico-hirvikarkotteella.

Karkotteen vaikutusta käsitellyillä koealoilla seurattiin erikseen metsäkauriilla ja valkohäntäkauriilla seuraavien kolmen muuttujan avulla: a) kaurishavaintojen määrä, b) yksittäisen viipymän kesto ja c) ruokailu koealalla.

Tarkastelun kohteena oleviin kasveihin metsäkauriilla ja valkohäntäkauriilla oli merkittävä vaikutus, sillä eläimiä esiintyi koealoilla paljon, ja niiden havaittiin aktiivisesti ruokailevan erityisesti käsittelemättömillä koealoilla. Mikään muu kasvinsyöjä ei päässyt lähellekään samoja havaintomääriä. Jänis ja rusakko olivat säännöllisiä ruokailijoita koealoilla, mutta niiden vaikutus seurattaviin kohdelajeihin tulkittiin vähäiseksi. Hirvestä tuli vain vähän havaintoja eikä sillä nähty ruokailukäyttäytymistä.

Hirvikarkoitteen todettiin vähentävän sekä kauriiden että jäniksen ja rusakon laidunnusta koealoilla.

Saarimetsät

Vuonna 2025 jatkettiin Saarimetsähanketta, jonka tavoitteena on selvittää Saaristomeren alueen arvokkaita metsäluontokohteita ja informoida maanomistajia mahdollisuuksista hakea kohteita suojelun piiriin. Tarkempaan tarkasteluun päätyi lopulta noin 30 metsäkiinteistöä, joiden omistajat ovat Kemiönsaaren srk, Naantalin srk, Salon srk, Turun ja Kaarinan srk-yhtymä sekä Naantalin, Paraisten ja Turun kaupungit. Heidän kanssaan sovittiin luontoarvojen arvioimisesta. Maastoinventoinnit aloitettiin vuonna 2025 ja saatetaan loppuun vuonna 2026. Hanke sai rahoitusta Saaristomeren suojelurahastosta.

Saariston perinnemaisemien hoito

Seura on osallistunut edelleen aktiivisesti saariston perinnemaisemien, hakamaiden ja laidunketojen kunnostukseen. Pääkohteena on ollut viime vuosien tapaan Öron saari, jossa järjestettiin talkooviikonloppu Maakuntaliiton ja Novian henkilökunnan

kanssa. Metsähallitus järjesti työkohteet ja työkalut, Sjöläxin tila, jonka karjaa laiduntaa Örössä, vastasi logistiikan kustannuksista.

Trunsön perinnemaiseman kaksivuotinen raivaushanke päättyi syksyllä 2025, mutta hankkeelle haetaan jatkorahoitusta. Kahden vuoden aikana raivattiin kylän keskellä olevaa sankkaa katajikkoja toimintavuonna 1,69 ha (yhteensä 2,97 ha). Henkilötyöpäiviä käytettiin koko hankkeessa 270, ja näistä 70 % tehtiin talkootyönä. Hanke on erityisen tärkeä sen takia, että Trunsössä pesii edelleen 10–12 paria kirjokerttuja. Lisäksi sillä hoidettiin uhanalaisia perinnebiotooppeja ja kunnostettiin saaren kaunista kylämaisemaa. Hanke rahoitettiin Järjestö-Helmi -hankkeena, jonka omavastuu katettiin Metsä-Groupin luontorahoituksella.

Kirjokerttujen inventointi

Kesällä 2025 alkoi Metsähallituksen tilaama kaksivuotinen Saaristomeren kirjokerttujen inventointihanke. Tavoitteena on selvittää, paljonko Turunmaan saariston alueella on jäljellä pesiviä kirjokerttuja. Lajin Suomessa pesivä kanta on romahtanut pieneen osaan 1990-luvun noin 2500 parista.

Kesän inventoinneissa voitiin paikallistaa 39–47 reviiä 15 eri saarella Turunmaan saaristossa. Maastotöissä voitiin todeta, että kaikki löydetyt reviidit ovat sijoittuneet kyläsaarille tai muutoin asutuille saarille, vaikka inventointi kattoi myös yli viisikymmentä sellaista potentiaalista saarta, jossa ei ole asutusta. Kirjokerttujen inventointi jatkuu vuonna 2026.

Huuhkajien inventointi

Seura käynnisti Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen huuhkajakannan inventoinnin Metsähallituksen tilaamassa kaksivuotisessa hankkeessa. Huuhkaja on sekin voimakkaasti vähentynyt koko maassa, mutta ulkosaaristossa laji näyttää säilyneen ehkä tavallista paremmin. Laji on kuitenkin vaikeasti inventoitavissa, etenkin saaristossa, jossa keväisen kuuntelun järjestäminen on vaikeaa tai mahdotonta.

Maastotyöt tehtiin osittain samaan aikaan ja vuorotellen kirjokerttuhankkeen kanssa, sillä molemmilla lajeilla paras maastokausi on kesäkuussa. Mukana oli eri vaiheissa mukana 7 eri henkilöä. Selvitysalueelta löydettiin 8 asuttua reviiä, joista kolmessa oli yhteensä 4 poikasta ja yksi pesintä todennäköisesti epäonnistui. Yhdellä alueella ei päästy varmuuteen reviiin olemassaolosta. Inventointi jatkuu vuonna 2026.

Pilkkasiiven poikuelaskennat

Metsähallituksen toimeksiannosta kartoitettiin pilkkasiipipoikueiden esiintymistä kansallispuistossa venelaskentoina heinäkuun lopun ja syyskuun alun välisenä aikana. Yhteensä havaittiin 270 poikuetta ja niissä yhteensä lähes 2500 poikasta.

Kartoitus jatkuu kesällä 2026, jolloin valmistuu laskentojen perusteella arvio pilkkasiipikannan vahvuudesta ja kehityksestä Saaristomeren kansallispuistossa.

Kurtturuusun torjunta

Haitallisen vieraslajin kurtturuusun torjuntaa ei voitu jatkaa ELY-rahoituksen loputtua. Torjuntaa on tehty näivettämällä, jossa kasvi ensin leikataan tapille ja uudet versot poistetaan nyppimällä kesän aikana pari kertaa.

Näivettämismenetelmää kehiteltiin edelleen Ruissalossa loppukesän ajoituksen merkeissä. Alkuraivaus olisi hyvä ajoittaa loppukesään mm. lintuluotojen pesimärauhan takaamiseksi. Tämä menetelmä on edullinen ja myrkytön, mutta vaatii vähintään 2–3 jälkihoitokertaa parin viikon välein.

YLEISÖTILAISUUDET, RETKET JA MUUT TILAISUUDET

Toimintavuonna järjestettiin kuusi (6) yleisötilaisuutta ja kaksi (2) noin kuukauden kestänyttä näyttelyä.

- **Yleisötilaisuus ns. iltamat 21.5.2025 klo 17.00–19** Forum Marinumissa
  - Saaristomeren seljakämmekkä ja muita kevätihanuuksia
  - Seljakämmekästä (Adam och Eva) ja sen suojelusta kertovan kirjan tehnyt *Oili Pyysalo* kertoi harvinaisen ja ekologiaaltaan kiinnostavan kämmekkälajin tilanteesta Saaristomerellä. Saimme laajemminkin terveisiä ja keskustelimme kevään edistymisestä saarten kasvimaailmassa.
  - avoin ja ilmainen kaikille saariston luonnosta kiinnostuneille

- **Kevätretki saaristoon la 24.5.2025**
  - Kohteena Berghamnin kyläsaari ja Boskärin lehdesniittysaari.
  - oppaina Oili Pyysalo ja Veli-Pekka Rautiainen
  - osallistujia 22 kpl

- **Arkipelagia-seuran näyttely Turun pääkirjastossa 2.–29.10.2025**
  - *Toimintaa Saaristomeren luonnon ja kulttuurin puolesta – Arbete för Skärgårdshavets natur och kultur*

- **Arkipelagia-seuran iltamat Turun pääkirjastossa 2 ja 16.10.2025**
- **Avajaistilaisuus** teemalla Siivekkäitä järjestetään torstaina 2.10. klo 18–20 pääkirjaston Studiassa. Avajaissanat: Arkipelagia-seuran pj. Päivi Kuntze
  - noin 60 osallistujaa
  - **Siipien havinaa saaristossa – hyönteiset ekosysteemien tukipilareina.**
  - Dosentti, FT Kari Kaunisto, Turun Yliopisto, Biodiversiteettiyksikkö.
  - **Merikotkan paluu Saaristomeren linnuston valtiaaksi.**
  - Valokuvaaja Hannu Vainiopekkä, Merikotkatyöryhmä (Sääksisäätiö)
  - noin 60 osallistujaa
- **Arkipelagia-iltamat Kasvien kertomaa**
  - torstaina 16.10.2025 klo 18 Turun pääkirjaston Studiassa.
  - **Rantojen hiljaiset – Strändernas tysta liv - saariston kasvillisuus ja sen muutoksia**
  - raumalaisvalokuvaaja Raimo Sundelin kertoi kesällä 2025 ilmestyneen kirjansa (Rantojen hiljaiset) pohjalta saaristokasvillisuuden ja -maiseman muutoksista.
  - **Saaristomeren seljakämmekkä – Skärgårdshavets Adam och Eva**
  - Oili Pyysalo kertoi seljakämmekän tilanteesta ja Arkipelagia-seuran v. 2024 julkaisemasta kirjasta.
  - noin 50 osallistujaa
- **Yleisötilaisuus ns. iltamat 4.12.2025 klo 17.30–19** Forum Marinumissa.
  - Professori, emeritus, Pekka Niemelä alusti aiheesta "Saaristoluonto suomalaisessa maalaustaitteessa"

Retki Jungfruskäriin (29.5.), jonka järjesti Launokorpi Oy. Oili Pyysalo toimi oppaana seuran edustajana. Retkillä oli 25–30 osanottajaa.

Arkipelagia-seuran näyttely

Arkipelagia-seura järjesti lokakuussa 2025 kaksikielisen näyttelyn Turun pääkirjaston aulassa ja Tieto-salissa osana Saaristomeri 2025 -tapahtumakokonaisuutta. Seuran yli 30-vuotista toimintaa kuvannut näyttely kulki otsikolla ”*Saaristomeren luonnon ja kulttuurin puolesta – Arbete för Skärgårdshavets natur och kultur*”. Näyttely avasi esimerkkien kautta näkymiä Saaristomeren saarten monimuotoiseen luontoon sekä Arkipelagia-seuran käytännön työhön sen hyväksi. Esillä oli muun muassa tietoa uhanalaisten apolloperhosten ja seljakämmekän elinympäristöjen hoidosta, saaristolintujen pesäpöntöistä sekä talkoiden ja kartoitusten merkityksestä. Tavoitteena oli innostaa vierailijoita arvostamaan saariston ainutlaatuisuutta sekä osallistumaan sen hoitoon – joko seuran talkoissa tai omatoimisesti. Näyttelystä saatu palaute oli erittäin myönteistä. Sitä kuvailtiin visuaalisesti kauniiksi, informatiiviseksi ja hyvin jäsennellyksi. Näyttely tavoitti arviolta noin 1000 kävijää. Näyttely lähti kiertämään saariston kirjastoja, ehtien Houtskariin 1.12.2025 - 15.1.2026, ja jatkaa sieltä 2026 muualle saaristoon.

Näyttelyssä oli esillä sekä kahdeksassa (8) ständissä että vitriinissä erikokoisia kuvatauluja 19 kpl ja tekstitauluja 23 kpl. Hallituksen jäsenet kirjoittivat tekstit. Kuvia ja muuta rekvisiittaa kerättiin jäseniltä, talkoo-osallistujilta ja muilta aktiiveilta. Kuvataulujen ja tekstin taiton toteutti ostopalveluna Reima Orvasto / Grafiro Oy. Kirjastonäyttelyn (ja myös kotisivujen) ruotsinkielisiä käännöstöitä ostettiin kääntäjä Mats Norrholmilta. Näyttelyyn julisteita toteutti myös OP:n rahoittamana kesäharjoittelijamme Soila Koski. Uuttuvastaavat kehittivät näyttelyn 2. krs näyttävän uutuistallaation.

JULKAISUTOIMINTA

Pitkään vireillä ollut hanke pienimuotoisten tietojulkaisujen sarjasta saatiin alkuun vuonna 2024, kun sarjan ensimmäinen kirja *Saaristomeren seljakämmekkä* ilmestyi Arkipelagia seuran kustantamana suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina maaliskuussa.

Pyysalo Oili, **Saaristomeren Seljakämmekkä**, Arkipelagia-seura ry., Turku, ISBN 978-951-97015-2-3
Pyysalo Oili, **Skärgårdshavets Adam och Eva**, Arkipelagiasällskapet r.f., Åbo, ISBN 978-951-97015-4-7

Saaristomeren seljakämmekkä -kirjasta (46 s) otettiin uusintapainos syksyllä 2025. Kirja on lainattavissa useista Varsinais-Suomen kirjastoista sekä Maarianhaminasta.

YSTÄVÄYHDISTYSTOIMINTA

Kansallispuistojen ystäväyhdistyksien (6 kpl) edustajien kokoontumisia ei edelleenkaan järjestetty koko toimintavuonna. Metsähallituksen kanssa solmittiin sopimus ystäväseurayhteistyöstä, mutta Metsähallituksen mielenkiinto toimintaan näyttää yleisesti hiipuvan.

24.10.2025 pidettiin Metsähallituksen uusissa tiloissa Valtion virastotalolla yhteistyöpalaveri, jossa hahmoteltiin tulevaa yhteistyötä seuran ja metsähallituksen välillä. Tilaisuudessa Metsähallitus ilmoitti, että Harri Karjalainen koordinoi jatkossa ystäväyhdistystoimintaa.

BIOSFÄÄRIALUE-KUMPPANUUS

Arkipelagia-seura haki vuoden 2025 alussa kumppanuussopimusta Saaristomeren Biosfäärialueen kanssa. Kumppanuussopimus allekirjoitettiin elokuussa 2025. Omien tavoitteidemme mukaisesti roolimme biosfäärialueella on:

- o olla Saaristomeren luonnon ja kulttuurin ystävien yhdistys
- o lisätä luonnon monimuotoisuuden ja kulttuurin tunnettuutta
- o toimia saariston luonnon- ja kulttuuriympäristön hyväksi
- o tukea saariston luonnon seuranta- ja tutkimustoimintaa

Arkipelagia-seura toivoo biosfäärikumppanuusohjelmalta:

- konkreettista viestintäyhteistyötä, jossa kumppaneiden hankkeita ja tuloksia nostetaan näkyvämmiin esiin
- tukea koululais- ja yleisöryhmien tavoittamiseen, esim. valmiiden materiaalien ja yhteisten tapahtumien kautta
- verkostoitumismahdollisuuksia muiden biosfäärikumppanien kanssa
- mahdollisuuksia esitellä näyttelyitä ja hankkeita biosfäärialueen tiloissa ja tapahtumissa

PUISTO-OPASTOIMINTA

Vuonna 2016 aloitettu saariopastoiminta Berghamnissa oli tauolla vuonna 2025 .

ARKIPELAGIA-VEENE

Seura hankki uuden Faster 635 SC -veneeseen Weisell-säätiön taloudellisella tuella. Se haettiin 17.4.2025 Kemiön Kärrasta, josta se ajettiin Högländin kautta Airismaalle. Arkipelagia-vene on välttämätön apuväline yhdistyksen useiden toimintojen toteutuksessa. Venettä käytettiin vuonna 2025 enemmän kuin minään aiempaan vuotena. Käyttöpäiviä kertyi 50 ja ajotunteja 220,6. Venettä vuokrattiin 9 päivää Metsähallitukselle saaristolintulaskentoihin ja 7 päivää Sääksisäätiölle merikotkainventointeihin. Arkipelagia-seuran omia ajoja oli eri hankkeisiin liittyen 29 päivänä yhteensä 132,2 tuntia. Venettä käytettiin Metsähallituksen tilaamissa kirjokertukartoituksissa, pilkkasiiven poikuelaskennoissa, kaurishankkeessa ja sekä Trunsön hankkeen talkoissa että lopputarkastuksessa.

Veneen säilytys ja huollot olivat Lehtisen telakalla aiempien vuosien tapaan. Veneeseen hankittiin sähkökäyttöinen kylmäsäilytyslaatikko ja boosteriakku käynnistysavuksi ongelmatilanteissa.

Vuokratulot kattoivat veneen kokonaiskustannuksista merkittävän osan 2025.

VIESTINTÄ

Yhdistys siirtyi 2024 Wix-kotisivujärjestelmästä Wordpress-järjestelmään (maailman käytetyin kotisivujärjestelmä). Tavoitteena on ollut, että verkkosivujen päivittäminen tehostaa ja monipuolistaa yhdistyksen viestintää. Samassa yhteydessä päivitettiin yhdistyksen tietosuojasiltä vaaditulle tasolle. Siirtyminen WP-järjestelmään tapahtui Sivustamo Oy:n avulla loppukevästä 2025. Tarkennuksia ja korjauksia tehtiin vielä kesän ja syksyn aikana.

Hallitus on edelleen pyrkinyt jatkamaan ulkoisen ja sisäisen viestinnän menetelmien tehostamista. Sisäisessä tiedotuksessa on vakiintunut Google Drive -palvelun käyttö tietojen arkistoinnissa. Jäsentiedotteissa käytetään FloMembers -ohjelmaa ja niissä tiedotettiin ajankohtaisista tapahtumista, talkoista sekä muista tärkeistä asioista. Vuonna 2025 jäsentiedotteita lähetettiin 11 kappaletta, joista osa oli muistutuksia seuran yleisötapahtumiin.

Facebookin sekä Instagramin Arkipelagia-tiliä käytetään säännöllisesti seuran tiedotuksessa ja julkisuuskuvan vahvistamisessa. Tiedotteita ja informaatiota julkaistiin myös muiden saaristotoimijoiden sivustoilla, kuten Saaristomeren Kansallispuiston ja Saariston Satamat –sivuilla, Vapaa-ajan kalenteri turku.fi sivustolla, TS-menovinkeissä (yhdistystoiminta) sekä Paraisten ja Kemiönsaaren nettikalentereissa.

TALOUS

Rahoitus

Yhdistys rahoittaa toimintansa jäsenmaksuilla sekä erilaisilla hanke- ja muilla avustuksilla.

Varsinais-Suomen ELY-keskus myönsi yhdistykselle ympäristönhoitoavustusta yhdistyksen Saariston ympäristönhoitotoimintaan vuosille 2024–25.

Tilinpäätös

Tilinpäätös muodostui edelleen ylijäämäiseksi ja yhdistyksen tase säilyi vahvana ja yhdistys onnistui keräämään resursseja uusiin toimintoihin.

Yhdistyksen tilan ja toiminnan arviointia varten tarpeelliset muut seikat käyvät ilmi tämän toimintakertomuksen liitteenä olevasta tuloslaskelmasta ja taseesta.

Turussa 1.3.2026

Arkipelagia-seuran hallitus